

אור שלום

מרכז גורני ללימוד פנימיית הגורני והגסידיא
לאורו של האדמו"ר מקוואליץ י"ט אהר"ר שלום ספרין זצוק"ל

יר"ל ע"י בית המדרש אור שלום קרית ארבע ת.ד. 88 מיקוד 90100

<http://www.ohrshalom.net/>

הרב נועם צחור
סוכם ע"י התלמידים

מאורו שלום הפלוג השבועי שלך

<mailto:info@ohrshalom.net>

אנא חזרו בשאלה – ערב ראש השנה תשס"ט
כתר יתנו לך !!!

השיעור שלנו היום מוקדש ליולדת היושבת על משבר, מרת יעל בת רבקה ללידה קלה.

"בראשית ברא אלקים"

יום הולדת שמח לנו היום, כדאי ונחוץ לשתות לחיים, לומר הלל והודיה, יום הולדת לבריאה כולה, מעולם האצילות ומה שלפניו, מזל טוב לך עולם הבריאה עולם הנשמות, מזל טוב גם לך עולם היצירה – עולם הגלגלים המלאכים הממונים על הילוכו של עולם ומלואו, האומרים לנבראים "גדל", ומה איתך עולם העשייה, עולם של טוב ורע? מה נברכך? מה נאמר לך?

האם נאמר לפניך, שהנך מלא הוד והדר, יופי אלוקי מדהים, אין סוף של פרטים, וכולם אומרים שירה לפני בוראם? האם יכולים אנו להישיר מבט ביום חגך ולומר לך מזל טוב עולמנו הקטן שבעולמות? היכולים אנו לומר בבטחה שלא קלקלנוך? השחתנוך? פגמנו בך והותרנו אותך מצולק ממעשה ידינו? היכולים אנו לומר "ידנו לא שפכו את הדם הזה"?

האמת שאנחנו די מודאגים, עולמנו רצוף תלאות, ייסורים, מכאובים, מלחמות, פגעי טבע, והנה נראה כי אין בך מתום, ואנו מוטרדים עד מאוד, שהנה נברא אתה כמונו על ידי מלך אל רם ונישא, וכל קיומך עלינו "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמיים וארץ, לא שמתיי" (ירמיהו לג, כה).

אם נהיה אנשי אמת נראה כי אנו בבעיה גדולה, וכפי שמביא המהר"ל [תפארת ישראל פרק ס"ב] וזה לשונו "בפרק ג' דנדרים (ל"ב א) אמר רבי אלעזר: גדולה תורה, שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר: אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיי .

וביאור עניין זה, כי התורה היא שכלית, ומדרגתה על עולם הגשמי כמו שהתבאר, ואם אין התורה שהיא מתעלה על עולם הגשמי, אין קיום אל העולם שהוא למטה מן התורה. וזה שאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיי, ובשביל כך התורה מקיימת ומעמדת העולם הגשמי, כמו כל דבר שהוא עליון מעמיד ומקיים דבר שהוא למטה ממנו במדרגה .

ועוד, כי כל סדר עולם נמשך אחר התורה, כמו שאמרו במדרש (ב"ר פ"א), שהיה מביט בתורה וברא העולם. הרי לך כי סדר העולם נמשך אחר התורה, ומתחייב סדר העולם מן התורה, ולכך אם לא בריתי שהיא התורה, חוקות שמים וארץ לא שמתיי .

ובפרק כיצד מעברין (עירובין נ"ד ב) אמר ריב"ל: המהלך בדרך ואין לו לוויה יעסוק בתורה , שנאמר: כי לווית חן הם, חש בראשו יעסוק בתורה, שנאמר: לראשך, חש בגרונו יעסוק בתורה, שנאמר: וענקים לגררותיך, חש במעיו יעסוק בתורה, שנאמר: רפאות תהי לשרך, חש בעצמותיו

יעסוק בתורה, שנאמר: ושיקוי לעצמותיך, חש בכל גופו יעסוק בתורה, שנאמר: ולכל בשר מרפא". אמר רבי יהודה בריה דרב חייא: בוא וראה שלא כמידת הקב"ה מידת בשר ודם, אדם נותן סם לחברו, יפה לזה וקשה לזה, והקדוש ברוך הוא נותן תורה לישראל, סם חיים לכל גופו, שנאמר: ולכל בשר מרפא.

ביארו בזה, אם הולך בדרך ואין לו לוויה, יעסוק בתורה, שהתורה במה שהיא סדר המציאות וכאשר יעסוק בתורה יש לו חיבור ודיבוק אל סדר המציאות, והוא השומר אותו מכל רע שלא יבא עליו דבר חוץ מן הסדר.

זה שאמר המהלך בדרך ואין לו לוויה יעסוק בתורה, שיתחבר אל סדר המציאות, ויהיה נשמר מן הרע שהוא חוץ לסדר המציאות. כי ההולך בדרך צריך לוויה, מפני כי הוא פורש מן הישוב שהוא עצם המציאות, כי לא לתוהו בראה רק לשבת יצרה. וההולך בדרך הרי פורש מן הישוב אל אשר הוא בלתי מיושב. ומפני כי אין המציאות שם כלל, יש לו לחוש שיבוא אל העדר מציאות. ולכך אמרו (קה"ר פרשת ג') כל הדרכים בחזקת סכנה מפני שאין שם ישוב, וצריך לוויה שיתחברו אליו אנשים עד שלא יהיה יחידי. ולפיכך אמר שאם אין לו לוויה יעסוק בתורה, שאז בוודאי לא יהיה בסכנה".

אם כן, היום כ"ה באלול יום בריאת העולם, יום לידתו של עולם ומלואו, וכפי שאנו אומרים בתפלת ראש השנה "היום הרת עולם", היום הזה קולו של הבורא יתברך "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", היום הזה יום חשבון נפש מעמיק ונוקב האם בריאה זו כדאת היא? האם ממלא היא את תכליתה?

זיכרונות עמומים

זוכרים אנו את דברי הגמרא והמדרש, הנה יום הראשון של ר"ה הוא היום שבו נאמר "נעשה אדם" ונברא האדם. חז"ל עמדו על כך מדוע נאמר בלשון רבים "נעשה אדם", ואמרו (סנהדרין דף לח ע"ב) "אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שבקש הקדוש ברוך הוא לבראות את האדם, ברא כת אחת של מלאכי השרת, אמר להם: רצונכם, נעשה אדם בצלמנו? אמרו לפניו: רבונו של עולם, מה מעשיו? אמר להן: כך וכך מעשיו, אמרו לפניו: רבונו של עולם (תהלים ח') 'מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו', הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפם. וכן כת שניה. כת שלישית אמרו לפניו: רבונו של עולם, ראשונים שאמרו לפניך - מה הועילו? כל העולם כולו שלך הוא, כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך - עשה".

בלשון אחרת אמרו במדרש (בר"ר פרשה ח ד) "א"ר ברכיה: בשעה שבא הקב"ה לבראת את האדם הראשון ראה צדיקים ורשעים יוצאים ממנו, אמר אם אני בורא אותו רשעים יוצאים ממנו, ואם לא אברא אותו היאך צדיקים יוצאים ממנו, מה עשה הקב"ה הפליג דרכן של רשעים מכנגד פניו, ושיתף בו מדת רחמים ובראו ה"ד (תהלים א) כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד, איבדה מכנגד פניו ושיתף בו מדת רחמים ובראו, ר' חנינא לא אמר כן, אלא בשעה שבא לבראת את אדם הראשון נמלך במלאכי השרת ואמר להן נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אמרו לו

אדם זה מה טיבו, אמר להן צדיקים עומדים ממנו, הדא הוא דכתיב כי יודע ה' דרך צדיקים כי הודיע ה' דרך הצדיקים למלאכי השרת, ודרך רשעים תאבד, איבדה מהם, גילה להם שהצדיקים עומדים ממנו ולא גילה להם שהרשעים עומדים הימנו, שאלו גלה להם שהרשעים עומדים הימנו לא היתה מדת הדין נותנת שיברא".

ובאופן נוסף פירשו שם "א"ר סימון: בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פה) 'חסד ואמת נפגשו צדק ושלוש נשקו', חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה) אמת מארץ תצמח".

הנה כי כן, רואים אנו שהקב"ה השליך את מידת האמת ארצה, ואם כן מצווים אנו לחפשה ולהדבק בה, כי היא זו שמקטרגת מצד האמת שבה על האדם וכמו אומרת "אמרת לך ריבוננו של עולם שלא יברא שכולו שקרים".

נו, לא פלא שבימים אלו רבים עסוקים בחיפוש אחר האמת הפנימית שלהם, שהרי "יצר לב האדם רע מנעוריו", ומטלטל הוא בין טוב ורע, אמת ושקר, אור וחושך משמשים בערבוביה, ודוק של עצבות הנמסך על פניהם יש לו שורש ומקום.

כולם מחפשים דרכי תשובה, מי באור היום, ומי בנר בחורים ובסדקים, ולצערנו יש המתעלמים מחיפוש בתוך מציאות עצמם, וחיים את חייהם מימים ימימה. והנה נשאלת שאלה גדולה על עצם ההנהגה הזו של חיפוש אחר החטא העוון והפשע, לתור אחר הפצעים ולטפל בהם, ולהשיבם אל שורשם.

אזכיר את תשובה בימים אלו שלפני ראש השנה, רבים וטובים בעם ישראל, מביטים פנימה אל מהלך חייהם, וכדברי הפסוק בנביא עמוס "אם יתקע שופר בעיר, ועם לא יחרדו". וכמובא ברמב"ם [הלכות תשובה] "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזרת הכתוב, רמז שיש בו, כלומר: עורו ישנים משנתכם, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל – הביטו לנפשתיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה.

והוסיפו חכמים אחרונים: בשעה שהאדם מתעורר משנתו וזוכר את בוראו, באותה שעה אף הוא נזכר לפניו לטובה. הרי שהשופר מזכיר למטה ומעלה זכרון למעלה, הוא שאמרו רבותינו: "...כדי שיעלה זכרונו לפני, במה – השופר".

תשובה או חזרה בשאלה?

דומה כי כולנו עסוקים בתשובה, ומשמעות תשובה זו היא לתור אחר מעשינו השלייים הדורשים תיקון, חרטה וידוי וקבלה לעתיד, שהרי זוהי דרך התשובה, שבלעדיה אין האדם נקרא "בעל תשובה", ולא נוכל להתעלם מהמימד האחרון שהוא בחינת "מכה בפטיש" של התשובה, שנבוא לידי ניסיון ולא נכשל בו.

אין מנוס מתיקון המעוות, אך אנו כדרכנו לא נתפש אל התוצאות ואל השלכותיהם בלבד, אלא נרד לעומקם של דברים ונטפל בהם טיפול שורש.

בחזרת שליח הציבור בתפלת המוסף אנו אומרים קדושה המוכרת לנו היטב, אך האם העמקנו מבט אל הנאמר?

פֶּתַח יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ מַלְאָכִים הַמוֹנִי מַעְלָה. עִם עֲמֵךְ יִשְׂרָאֵל קְבוּצֵי מִטָּה, יַחַד פְּלִים קְדוֹשֵׁה לְךָ יִשְׁלְשׁוּ בְּדָבָר הָאָמור עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר, קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

מעיון במשפטים אלו מוצאים אנו דו שיח שמיימי ודו שיח ארצי המסתכם באמונה שלימה שהקב"ה "מלא כל הארץ כבודו". אין חולק על כך "מלאכים המוני מעלה" ו"עמך ישראל קבוצי מטה". איזו רוממות רוח, קריאה עצומה יוצאת ומהדהדת בעולם כולו "קדוש קדוש קדוש".

בהמשך הקדושה נאמר "כבודו מלא עולם. מְשֻׁרְתֵי שׁוֹאֲלִים זֶה לְזֶה אֵיִה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ". רגע, לא הבנתי, לפני רגע אמרנו בחדווה ובאמונה גדולה "מלא כל הארץ כבודו" ועתה "משרתיו שואלים זה לזה"?

מה מקום יש לשאלה זו?

וכי משרתיו אינם כלולים ב"מלאכים המוני מעלה"?

האם אינם כלולים ב,עמך ישראל קבוצי מטה"?

מי אתם השואלים?

ושיאה של חוסר ההבנה היא בעצם השאלה "איה"? ובמילים פשוטות היכן אתה ריבוננו של עולם? "אייכה"?

בואו ונזכיר נשכחות, הקול האלוקי מפחיד את האדם במקום להחיות אותו "ויאמר את קולך שמעתי בגן ואירא כי ערום אנכי ואחבא". לכן, כדי לא לשמוע את הקול הזה שהולך ותובע מן האדם את שאלת היסוד – איכה? משיב האדם תשובה חמקנית מקבלת אחריות על מעשיו, ומשליך את השאלה המונחת לפניו "אייכה", היכן מחשבתך, מגמתך, ליבך, מעשיך, אומר האדם ולא דווקא בקול גדול או במלמול, אלא מעשה ידיו מוכיחים על כך, שהנה תוהה הוא על הבורא, ומלא הוא קושיות ושאלות על הנהגות השי"ת בעולמו וכאילו אומר הוא "אייכה" ריבוננו של עולם? הנמצא אתה?

וגם אם נרצה לומר שיש מקום לשאלה זו הרי כבר נאמרה תשובה "מלא כל הארץ כבודו" "כבודו מלא עולם"?

תשובה שהיא שאלה

התשובה לשאלה כפי שהיא מופיעה במלוא הדרה בהמשך הקדושה "לְעַמְתֶּם מִשְׁבָּחִים וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְקוֹמוֹ". מעלה בפנינו הכרח לברר מי הם המשיבים? מי הם העונים ל"משרתיו שואלים זה לזה"? ותשובתם אינה תשובה כלל "ברוך כבוד ה' ממקומו". היכן הוא כבוד ה'? "ממקומו". תשובה שהיא בעצם שאלת תמוהה, האמנם? אינכם יודעים היכן כבודו של מקום? "ממקומו" – בכל מקום שנותנים לו מקום.

תשובה/שאלה זו מפנה אותנו אל המדרש [הובא לעיל] "א"ר סימון: בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פה) 'חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו', חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה) אמת מארץ תצמח".

מי הם השואלים "איה מקום כבודו"?

מלאכי השרת, כיתים כיתים, חבורות חבורות שאמרו "אל יברא". שהנה הוכחו דבריהם "אל יברא", שהאדם גומל חסדים, אך הוא כולו שקרים, עושה צדקות, וכולו קטטה".

תשובה – שאלה זו מחריפה בפיוט המוכר המובא בר"ה וביום כיפור:

וְתִתֶּנָּה תִקְוָה קְדֻשַׁת הַיּוֹם כִּי הוּא נוֹרָא וְאִים, וְבוֹ תִנְשָׂא מַלְכוּתְךָ וְיִכּוֹן בְּחֶסֶד פְּסָאָךְ וְתִשָּׁבַע עָלָיו בְּאֵמֶת, שמתם לב? באיזו אמת? זו שהושלכה ארצה ביום בריאת האדם "ותשלך אמת ארצה". אך אמת זו עולה וצומחת מלמטה למעלה, היא דורשת, חיה ובוועטת, "אייכה" – היכן הקב"ה אצלך? היכן "מקומו של עולם"?

כי בורא העולם במידה זו "אֵמֶת כִּי אֵתָה הוּא דִּין וּמוֹכִיחַ וְיִדְעַע וְעַד", מאז בריאת האדם "וְכֹתֵב וְחוֹתֵם וְסוֹפֵר וּמוֹנֶה", כי הרשות נתונה [מסכת אבות] "הכל נתון בערבון, ומצודה פרוסה על כל החיים. החנות פתוחה, והחנוני מקיף, והפנקס פתוח, והיד כותבת, וכל הרוצה ללוות יבוא וילוה, והגבאים מחזירים תדיר בכל יום, ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו, ויש להם על מה שיסמוכו, והדין דין אמת, והכל מתוקן לסעודה. הבנתם את זה? "והדין דין אמת" – "אמת מארץ תצמח", כי זו חולשתו של האדם "וְתִזְכֹּר כֹּל הַנְּשָׁכֹחוֹת וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַזְּכָרוֹנוֹת", איזה זיכרונות? יום בריאת האדם "נעשה אדם" אלו אומרים יברא, ואלו אומרים אל יברא, "וּמַאֲלֵיו יִקְרָא, וְחוֹתֵם יָד כָּל אָדָם בּוֹ", "יד העדים תהיה בו בראשונה" (דברים יז, ז).

"וּבְשׂוֹפֵר גָּדוֹל יִתְקַע וְקוֹל דְּמָמָה דָּקָה יִשְׁמַע", מוכר לנו?
"ויהי ביום השלישי, בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר, וקול שופר חזק מאוד,
ויחרד כל העם אשר במחנה" (שמות יט')
"ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד, משה ידבר והאלקים יעננו בקול" (שמות יט')
"וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר העשן וירא העם וינועו
ויעמדו מרחוק" (שמות כ').

זו הנקודה המרכזית, "ויעמדו מרחוק". קול ה' מפחיד את האדם, האמת העולה וזועקת
"אייכה" מרחיקה את האדם מאלוקיו, במקום לקרב, לחזק, לחבק, לאמץ, להידבק בבורא.
עכשיו מבינים אנו היטב "ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון, ויאמרו הנה יום הדין לפקד על
צבא מרום בדין, כי לא יזכו בעיניך בדין"

וכי מה להם משרתי עליון, מלאכים, משרתים, שרפים וחיות הקודש "חיל ורעדה"?
ומדוע "לפקוד על צבא מרום בדין"? "כי לא יזכו בעיניך בדין"?
מדוע? שהרי בידוע שמלאכי השרת עושים את רצון קונם בשלמות הראויה ללא שום ספק?

התשובה נעוצה במה שהזכרנו: "וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת
ההר העשן וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק". אין שאלה, אין בירור, עולם כמנהגו נוהג, איש אר
ישר בעיניו יעשה, וכאילו לית דין ולית דיין, "וְכָל בְּאֵי עוֹלָם יַעֲבְרוּן לְפָנֶיךָ כְּבָנֵי מְרוֹן", "כְּבִקְרַת
רוּעָה עָדְרוּ מֵעֵבִיר צֶאֱנוּ תַּחַת שְׁבִטוֹ", מידה כנגד מידה, אדם בהול על ממונו [שבת קיז ע"ב]
"ויש שאדם מסתכן כדי להציל את ממונו [סנהדרין עב] והקב"ה בהול על יצירתו, "כִּן תַּעֲבִיר
וְתִסְפֹּר וְתִמְנֶה וְתִפְקֹד נֶפֶשׁ כָּל חַי, וְתַחֲתֶךָ קִצְבָה לְכָל בְּרִיָּה וְתַכְתֵּב אֶת גְּזֵר דִּינָם".

הבה נחזור בשאלה

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה יִכְתְּבוּן וּבָיִום צוּם כְּפוּר יִחְתַּמּוּן, כְּמָה יַעֲבְרוּן וְכְמָה יִבְרָאוּן, מִי יִחִיָּה וּמִי יָמוּת
מִי בְּקִצּוֹ וּמִי לֹא בְּקִצּוֹ, מִי בְּמִים וּמִי בְּאֵשׁ, מִי בְּחָרָב וּמִי בְּחַיָּה, מִי בְּרָעַב וּמִי בְּצָמָא, מִי בְּרָעַשׁ
וּמִי בְּמַגְפָּה, מִי בְּחִנִּיקָה וּמִי בְּשִׁקִּילָה, מִי יָנוּחַ וּמִי יָנוּעַ, מִי יִשְׁקֵט וּמִי יִטְרֹף, מִי יִשְׁלֹוּ וּמִי
יִתְיַסֵּר, מִי יַעֲשִׂיר, מִי יִשְׁפֹּל וּמִי יָרוּם" כל קורות האדם בשאלה אחת: "מי".

שאל נשאל שאלה עמוקה, שאלה נוקבת – היורדת עמקי הלב ומחפשת אחר "אמת מארץ
תצמח", "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". על השאלה "איה מקום כבודו להעריצו",
התשובה היא בעצם שאלה "מי ברא אלה"?

זו התשובה האמיתית של האדם, הכנסתו של הקב"ה לכל ענין ודבר בחייו בעולם הזה,
"וּתְשׁוּבָה וְתַפְלָה וְצַדִּיקָה מֵעֵבִירִין אֶת רֵעַ הַגְּזֵרָה", של שכחת הקב"ה והתוצאות בשל כך, התשובה
לשאלה הנצחית של הקב"ה לכל אדם: "אייכה?", היכן אתה בעולם, מה עשית כדי למלא את
שליחותך?

כבוד ה' הוא כאשר האדם מבין ששליחותו בעולם הזה היא לעשות רצון אבינו שבשמיים, וכל אשר הוא לכבוד ה' יעשה, ואת אשר אינו לכבודו יתברך ידחה שבתו ידיים, "כי פְּשָׁמְךָ כֵּן תְּהַלֵּתָךְ קִשָּׁה לְכַעוּס וְנוּחַ לְרָצוֹת כִּי לֹא תַחֲפֹץ בְּמוֹת הַמֵּת כִּי אִם בְּשׂוֹבוֹ מִדְּרָכּוֹ וְחִיָּה וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תַּחֲפֶה לוֹ אִם יָשׁוּב מִיַּד תִּקְבְּלוּ"

אם ישוב? לאן ישוב?

אל האמת היחידה, של "ואני קרבת אלהים לי טוב" [תהילים] כי זו האמת שהושלכה ארצה בבריאתו, ואמרה "כולו שקרים", אך הבורא יתברך השליכה על מנת שאנו קרוצי חומר נגביהה ונרומם את שמו יתברך, נשאיר לו מקום בכל מעשה ידינו למרות ואולי אע"פ ש"אָמַת כִּי אַתָּה הוּא יוֹצֵרְם וַיּוֹדַע יוֹצֵרְם, כִּי הֵם בְּשָׁר וָדָם, אָדָם יְסוּדוֹ מֵעֶפֶר וְסוּפוֹ לְעֶפֶר, בְּנִפְשׁוֹ יָבִיא לַחֲמוֹ מְשׁוּל כְּחֶרֶס הַנֶּשֶׁבֶר, כְּחִצִּיר יֵבֵשׁ וְכִצִּיץ נוֹבֵל כְּצֶל עוֹבֵר וְכַעֲנַן כְּלָה, וְכֵרוּחַ נוֹשֶׁבֶת וְכֶאֱבֶק פּוֹרַח וְכַחֲלוֹם יַעוֹף", ועם כל זה "יחד כולם קדושה לך ישלשו", ערבית שחרית ומנחה, אין שאלות, אין קושיות, אין ספקות, "וְאַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיִם, אֵין קִצְבָה לְשִׁנוֹתֶיךָ וְאֵין קֶץ לְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ וְאֵין לְשַׁעַר מַרְקָבוֹת כְּבוֹדְךָ וְאֵין לְפֶרֶשׁ עֵילוֹם שְׁמֶךָ, שְׁמֶךָ נָאָה לְךָ וְאַתָּה נָאָה לְשְׁמֶךָ וְשִׁמְנוֹ קִרְאֵת בְּשִׁמְךָ", "בני בכורי ישראל".

עכשיו מובנים דברי התפלה: "עשה למען שְׁמֶךָ וְקִדְשׁ אֶת שְׁמֶךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ, בְּעִבּוֹר כְּבוֹד שְׁמֶךָ הַנֶּעֱרָץ וְהַנִּקְדָּשׁ כְּסוּד שִׁיחַ שְׁרָפֵי קִדְשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שְׁמֶךָ בְּקִדְשׁ, דְּרִי מַעֲלָה עִם דְּרִי מִסָּה קוֹרְאִים וּמְשַׁלְשִׁים בְּשִׁלוֹשׁ קִדְשָׁה בְּקִדְשׁ"

זה הסוד, סוד הבריאה כולה, סוד פחד ואימת המלאכים "חיל ורעדה יאחזון" שאם לא בריתו, יומם ולילה, אין קיום לעולם כולו, לכל הנבראים, מלאכים שרפים חיות הקודש, ועולם העשייה, "אשר ברא אלהים לעשות", שאם האדם לא ישאל "איה מקום כבודו להעריצו", יחטא ויעבור על מצוות התורה וממילא אין קיום לעולם.

עתה מובן לנו מדוע סדרו בתפלה את הפיוט "ונתנה תוקף" לפני קדושה, "ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו. ויחון עם המיחדים שמו ערב ובוקר בכל יום תמיד. פעמים באהבה שמע אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" – "הוא אלהינו הוא אבינו. הוא מלכנו הוא מושיענו. והוא יושיענו ויגאלנו שנית וישמיענו ברחמיו לעיני כל חי לאמר. הן גאלתי אתכם אחרית פראשית להיות לכם לאלהים, אני ה' אלהיכם".

אדם הראשון נוצר בראש השנה, אך העולם שנברא עברו החל בכ"ה באלול. שורש המציאות הגשמית הלכה והתבררה בששת ימי המעשה, כך על ידי מעשינו, מתבררת זכותו של האדם לחיות בעולם הזה, והיא עומדת על השאלה "איה מקום כבודו להעריצו" – לעומת שאלה זו אנו נענים "לעומתם משבחים ואומרים, ברוך כבוד ה' ממקומו", אין מקום פנוי ממנו, הוא מצוי בכל מקום, ותפקידנו לחפשו "איה מקום כבודו – להעריצו". לעשות רצון אבינו שבשמיים בכל עניין ודבר, "בכל דרכיך דעהו, והוא יישר אורחותיך". [משלי]